GAZETA LWOWSKA.

W Poniedziałek Nro. 12. 20. Stycznia 1817.

Wiadomości kraiowe.

Z Wiednia dnia 11. Stycznia. — W Sobotę dnia 4go t. m. o w pół do 12stey godziny przed południem, PP. Deputowani Stanów Królestwa Czeskiego, pod przewodnictwem W. Burgrabiego Hrabi Kollowrata, i w towarzystwie licznych tu obecnych Współczłonków stanowych, przez iednego z C. K. Furyerów dworskich wierzchem iadącego prowadzeni, zaiechali do Dworu, gdzie pozyskali uroczyste posłuchanie u oboyga Cesarstwa Ichmość w sali Rady tayney siedzących na tronie, po którego obydwóch bokach C. K. W. Szambelan i C. K. Kapitanowie Gwardyi, tudzież W. Ochmistrzyni N. Cesarzowey z sześciu Damami pałacowemi assystowali.

W. Burgrabia wynurzył Jego Ces. Mci uczucia wierności i uległości, które Stany Czeskie dla ukochanego Monarchy swoiego od wieków okazywały, i złożył oraz uroczyste życzenia pomyślności do zawartego związku małżeńskiego w stosowney mowie, na którą N. Pan w naymiłościwszych i nayłaskawszych wyrazach odpowiedzieć, i wierne Stany o ciągłey swoiey dobroci i łascę monarszey zapewnić raczył.

Potem rzeczony W. Burgrabia złożył życzenia Stanów Królestwa Czeskiego N. Cesarzowey Jeymci; i prosił o pozwolenie, ażeby według starożytnego zwyczaiu mógł złożyć dar weselny Stanów Czeskich.

N. Pani odpowiedziała w wyrazach łaskawych i uprzeymych, i dar naymiłościwiey przyięła, poczem się wszyscy Deputowani oddalili. (*Z gazety* Wiedeńskiey.)

Xiążę Rejent Angielski przez Posła swoiego przy Dworze Austryackim upełnomocnionego, przysłał Prezesowi Rady woienney, Marszałkowi-polnemu Xięciu Szwarcenbergowi wielką ozdobę orderu Gwelfickiego, utworzonego niedawno w Królestwie Hannowerskiem dla nagradzania zasług, w Oyczyznie Niemieckiey położonych. — N. Cesarz raczył temuż Xięciu dać pozwolenie na noszenie tey ozdoby.

Od lat dwudziestu (pisze gazeta Wiedeńska) stał się handel książkami Hebrayskiemi w Państwie Austryackiem, szczególniey kwitnącym. Nayważnieysze korzyści w podźwignieniu tey gałęzi przemysłu kraiowego w ogólności, szczególniey zaś w kraiowo-gospodarczych względach, i we względzie namoralne ukształcenie wyznawców wiary Moyżeszowey, przyniósł Antoni Schmid, tuteyszy C. K. uprzywileiowany i Niższo-Austryacki kraiowy drukarz, a oraz właściciel papierni w St. Poelten, przez założenie i rozszerzenie swoiey drukarni Hebrayskiey. Tenże podał zbiór, składaiący się z 200 tomów dzieł Hebrayskich własnym kosztem iego wydrukowanych, w przepysznem wydaniu do C. K. naywyższey Władzy Policyi i Cenzury nadworney z prośbą, aby ma dozwolono, takowe, iako dowód przemysłu oyczystego, i iako znak wdzięczności za przywiley na drukarnię Hebrayską w roku 1792gim pozyskany, u stopni tronu naywyższego złożyć. — N. Pan zawsze skłonny do uznawania i nagradzania prawdziwey zasługi, raczył, na nayuniżeńsze przełożenie wyż rzeczoney Władzy nadworney, tę offarę drukarza Antoniego Schmida z szczególnieyszem upodobaniem przyiąć, i nayłaskawiey postanowić, aby złożony przez niego zbiór książek w C. K. Bibliotece nadworney umieszczonym został, a ze względu na iego, przez założenie drukarni Hebrayskiey położone, iako też i na inne zasługi, raczył go N. Pan wielkim złotym medalem honorowym nayłaskawiey zaszczycić. — Ten trwały pomnik naywyższego ukontentowania, został drukarzowi Antoniemu Schmidowi dnia 7go t. m. na zgromadzeniu Rady C. K. Rządu kraiowego Austryi niższey, z przyzwoitą uroczystością oddanym.

Gazeta Innsbrucka umieściła pod artykułem: Z Tyrolu dnia 1go Stycznia, co następuie: „Za przyłożeniem się C. K. Władz i maiętnieyszych mieszczan, gotuią z powodu teraźnieyszey ostrey pory roku i drożyzny naypotrzebnieyszych żywności, w miastach Niższego Innthalu: Hallu i Schwatzu, zupę Rumfordską, którą zbogim tamecznym zsześcią bez-

M.

płatnie, częścią za nizką cenę rozdaią. Tęż samą zupę zamyślaią iuż także z początkiem roku bieżącego gotować i w naszey stolicy, a mieszkańcy tuteysi wszelkiego stanu wnoszą składki, które dobroczynnego ich ducha i przy tey sposobności na nowo dowodzą. Zima zapadła u nas wcześnie, a ku końcowi przeszłego miesiąca mieliśmy ciągle przez kilka dni, 15 do 16 stepni zimna, według zimnomierza Reomiura.

Wiadomości zagraniczne.

Ameryka Hiszpańska.

Przez dwa okręty, które z rzeki la Plata do Dormouth i Jersey zawinęły, otrzymano w Londynie wiadomości z Buenos-Ayres, dochodzące do dnia 25go Listopada. Potwierdzaią one wiadomość, że Portugalczykowie dwie graniczne twierdze: San Miguel i Santa Teresa zaięli, i daią wyiaśnienie o wypadkach w Montevideo, które były źródłem pogłoski, iakoby się to miasto podobnież w ręku Portugalczyków znaydować miało. Rzeczy zdaią się bydź w stanie następuiącym: Pewien Pułkownik Hiszpański, nazwiskiem Morgiundo, którego Rząd Buenos-Ayreski do ćwiczenia nowo-zaciężnych używał, został dla złych postępków odpędzonym, i znalazł sposobność wkraśdź się do Montevideo. Tam utworzył stronnictwo, złożył z urzędu Gubernatora (przez Artigasa ustanowionego), kazał go uwięzić, i zaiął mieysce onegoż. Aleź po kilku dniach zmieniły się rzeczy. Morgiundo został z 24ma stronnikami swoimi aresztowanym, a dawnieyszego Gubernatora uwolniono i na urząd przywrócono. — Powyższe wiadomości nic nie wspominaią o dalszych działaniach woyska Portugalskiego, z czego wnosić można, że także i zaięcie przez nich Maldonadu, za porywczo doniesione było.

Zdaie się, że w jeneralnem Kapitańztwie Karakasie powstańcy znowu wzięli gorę, i że się teraz także i w posiadaniu Kumany znowu znayduią. Nawet i Prowincya Nowey-Grenady wygląda chwili, w którey powstańcy w Kumanie i Wenezueli większe zrobią postępy, aby zrzuciła z siebie iarzmo Hiszpańskiego Jenerała Morillosa.—Na wyspie Margarycie spodziewano się Boliwara, o którym iuż długo nie było nic słychać.

Współczłonkowie Rządu rewolucyynego w Santa Fe, którzy podczas wkroczenia Hiszpańskiego Jenerała Morillosa schronili się byli do Antioquii, byli iuż od początku Czerwca w Popajanie zgromadzeni, z kąd nie tylko tę Prowincyę, ale też w Choco i w całym Kraiu tamecznym władaiąc, Władze Królewskie w Peru nie małey trwogi nabawili.

Młodszy Mina (niegdyś Officer w służbie Hiszpańskiey) wypłynął d. 28. Października z z Port-au Prince (na wyspie S. Domingo) z wyprawą swoią, złożoną z iednego okrętu o 18stu działach, drugiego o 14stu i z małey goeletty, które osadzone były ludźmi różnych Narodow.

Wielka Brytania.

Xiążę Rejent, który z Xięciem Klarency ieszcze w Brygtonie bawi, rozkazał, aby summę 100 funtów szterl., którą dawniey corocznie w wiliią Bożego Narodzenia między ubogich Brygtońskich rozdawano, tym razem na 250 funt. szterl. podwyższyć, z których 200 na mięso, a 50 na chleb obrócone bydź maią. Rodzin, które się po trzy razy na tydzień z kuchni iego żywią, iest teraz przeszło 250, a wynoszą 1000 do 1200 głów.

Prośbę miasta Glasgowa do Xięcia Rejenta o reformę Parlamentu, podpisało iuż około 18,000 osób, a prośbę do obu Izb parlamentowych w tymże samym przedmiocie, blisko 20,000 osób.

Szoner Angielski Pertshire, płynący z Kingstonu do Jamaiki z ładunkiem wartości 30,000 funt. szterl. (300,000 ZR.), został dnia 21go Września blisko Morantbaju przez Amerykański okręt Hunter zabranym. Ostatni należy do dwóch ludzi z Baltimory, mianowicie do Jana Johnsona i do Karola Koagtinga, a Dowodcą iego iest pewien Samuel Brown. Właściciel okrętu Pertshire, Hector Mitchell, obiecuie nagrodę 500 dolarów każdemu, kto się przyczyni do odzyskania okrętu Pertshire, teraz Jenerał Arismendi zwanego, albo do schwytania rabusiów onegoż. W ogłoszeniu umieszczono: iż dobrze wiedzą: że naywiększa część tak zwanych korsarzy Hiszpańskich, którzy teraz przeprawę na morzu niebezpieczną czynią, i wszystkich bezbronnych żeglarzy napadaią, po naywiększey części składa się z Amerykanów; że okręty ich z Baltimory, z Nowego Orleanu i z Haity wypływaią, i że codziennie staią się śmielszymi, ponieważ Wielka Brytaniia na nich nie zważa.

Ajent Lloyda w Nassau (New Providence) donosi pod dniem 11go Października, że szoner Angielski Cement z ładunkiem wartości 40,000 dollarów na rzecz Hiszpańską z Hawanny do Nassau płynący, przez iedne-

go korsarza Kartageńskiego zabranym został, i że od tego czasu o nim nic nie słyszano. „Nie spodziewamy się (pisze daley), aby okręt Angielski z Angielską własnością od tych korsarzy miał się czego obawiać, ależ trudno, aby okręt Angielski z własnością Hiszpańską mógł bydź od nich zupełnie bezpiecznym.

Ostatnie wiadomości z wyspy S. Heleny (z pierwszych dni Listopada) zawieraią: że Bonaparte na nowo w rozmowie z iednym Kapitanem Angielskim, bardzo żywo powstawał na Rząd Angielski, a szczególniey na Lorda Bathursta (Ministra Woyny i Osad).

Francya.

Król kontent będąc wielce z Marszałka Oudinota i z wiernych usług iego, mianował go d. 25. Grudnia Inspektorem gwardyi narodowey Departamentu Sekwany i naczelnym Dowodcą gwardyi narodowey Paryzkiey, tudzież Członkiem tego Wydziału, w którym Monsieur (Brat Królewski) prezyduie.

Dnia 18. Grudnia wyniosł Król miasto Pau, niegdyś stolicę Królestwa Nawarry, na stopień dobrego miasta Królestwa, ponieważ mieszkańcy onegoż okazywali we wszystkich czasach wierność i przywiązanie Rodzinie Królewskiey.

Według wszystkich doniesień nie ma iuż żadney wątpliwości, że Xiężna Berry przy nadziei zostaie.

Ciało Marszałka Neya pochowanem było (iak wiadomo) za cmentarzu Pere la Chaise; że zaś ludzie w sposób w oczy biiący odwiedzali ten cmentarz, wywieziono więc zwłoki tego Marszałka do dóbr iego.

Nieiaki Randon zwracał na siebie od miesiąca Listopada uwagę Władz w Bordeaux. Był ón r. 1814go na wyspie Elbie, powrócił z Bonapartem, i przesiadywał od tego czasu w Bordeaux bez służby. Od Listopada utrzymywał książkę do wpisywania się i rozdawał karteczki. Wpisywał zaś nazwiska dla sprawy Bonapartego, mieniąc się iego Namiestnikiem i Naczelnikiem organizacyi. Papiery te wpadły w ręce Policyi; patrzała się ona ieszcze dni kilka na obroty Randona póki ich nie wykonał zupełnie, a potem go aresztowała. Taki rodzay spisku (iak Monitor Paryzki twierdzi) iest tylko śmiesznym i niczem więcey.

P. Sidney Smith, iako Naczelnik Zgromadzenia przeciwko zbóycom morskim utworzonego, uwiadomił przez okólnik wszystkich Współczłonków, że się teraz w Kraiach Barbaryyskich żaden niewolnik Chrześciański więcey nie znayduie. Na posiedzeniu dnia 29. Grudnia miano się naradzać nad krokami do uwolnienia także i owych niewolników, którzy się w głębi Afryki, za Państwami Barbaryyskiemi znaydować mogą.

Na lewym brzegu Renu panuią wielkie powodzie. Cała okolica Sztrasburga podobna iest do wielkiego ieziora, z którego, wyżey położone gościńce wyglądaią. Tylko strona północna, gdzie mały wzgórek to miasto otacza, została wolną od zalewow. Rzeki i strumyki Alzacskie powystępowały po naywiększey części, i wiele szkody narobiły. Maią nadzieię że ta powódź nie będzie długo trwała. Od końca roku 1804go nie było ieszcze podobney.

Jedna z gazet Niemieckich umieściła list z Paryża, zawieraiący między innemi, co następuie: „Pewien Żyd z Nancy, P. Berr, daie w Ateneum tuteyszem kurs literatury Niemieckiey; ten kurs ma trwać lat kilka, a rok teraźnieyszy ma bydź poświęconym poezyi dorywczey (poesie fugitiv) Niemieckiey, w którey się, iak ón twierdzi, właściwa dzielność literatury Niemieckiey zawiera. Domyślam się, że nie chętnieby czytał o poezyi epiczney, ponieważ iako Żydowi nie przystałoby mu mówić o Messyadzie, dla czego też ten rodzay poezyi ile możności usuwa. Ten P. Berr ma ognistą imaginacyę i dobry talent mówienia, tak, iż może po pół godziny szczebiotać, nie wiele powiedziawszy: trudno iest zatem, aby od niego Francuzi w literaturze Niemieckiey wiele sprofitowali. Prawda iest, że także żadney skłonności do tego nie pokazuią. Nową literaturę Niemiecką szkaradzą w Paryżu od nieiakiego czasu przezwiskiem romansowości (Romantique), a gdzie tylko szyderskie to przezwisko użyte bydź może, rzadko ie zaniedbuią. Zgoła, każdy zagraniczny z boleścią spostrzegać musi, iak się Naród Francuzki coraz bardziey od innych odosobnia, przybieraiąc twardy egoizm, który niegdyś wyspiarzom, sąsiadom swoim, zarzucał i ieszcze zarzuca. Jest to wprawdzie patryotycznie i chwalebnie, że kraiowcy ze sobą trzymaią i swoie nad obce przenoszą; ale też łatwo się można za daleko zapędzić i stać się za nadto patryotycznie dumnym. W ten to błąd zdaie się teraz Francya w wysokim stopniu wpadać. Potrzeba czytać w gazetach tuteyszych, aby zobaczyć, iakich szyderskich pocisków na obce kunszta i literaturę sobie pozwalaią. Angielski instytut szczepienia ospy krowiey, przysłał tu był iednego Lekarza, który się za dozwoleniem Królewskiem do bezpłatnego szczepienia ofiarował. Natychmiast pokazał się w iednem pi-

smie publicznem burzliwy artykuł przeciwko temu mężowi, gdzie wyrażono, iż nie potrzeba żadnego obcego Lekarza do rozszerzania szczepienia ospy; że w Paryżu szczepią ospę tak dobrze, iak i w Londynie; że Lekarz ten musi bydź szarletanem, który tylko chce, aby się wsławił; etc. Opera Prozerpina Kapelmistrza Wintera, którą teraz w teatrze opery włoskiey daią, została wczoray w dzienniku rospraw, iako bezrozmmna i iednogłośna (insipide, monotone), słowem, iako klecidło niedołężnika wystawioną! Gdyby tę muzykę układał był Nicolo albo Mehul, możeby ią ten sam dziennik poczytał był za przedziwną. Prawda, że okoliczności polityczne nie mało przyczyniaią się do tych przesądów. Jak się raz zaiątrzenie uśmierzy, naówczas może także i Publiczność Francuzka stanie się znowu sprawiedliwszą dla obcey literatury i sztuki."

Prusy.

Dokończenie (*przerwanego w przeszłym numerze gazety naszey*) Patentu Królewskiego, względem zaprowadzenia Praw Pruskich w Wielkiem Xięstwie Poznańskiem:

§. 22. Sprawiedliwość wymierzaną będzie od 1. Marca 1817 roku:

1) Przez Sądy Pokoiu, którym dla pewnych przedmiotów poleconą będzie juryzdykcya sporna.

2. Przez Sądy Ziemiańskie, w mieysce dotychczasowych Trybunałów Cywilnych, Sądów kryminalnych, iednakże względem spraw kryminalnych, tylko co do wydawania wyroków. Sądy te drugą nawzaiem względem siebie stanowią Instancyą.

3) Przez Naywyższy Sąd Appellacyyny w Poznaniu, który w sprawach cywilnych w Instancyi trzeciey, a w ważnych sprawach kryminalnych na założoną dalszą obronę wyrokować będzie.

4) Przez Inkwizytoryaty, iako Władze indagacyyne. Dotychczasowe urządzenie, podług którego żadna exempcya od zwyczaynego Sądu, oraz żadne Sądownictwo patrymoniialne mieysca nie ma, nadal zachowuie się.

§. 23. Juryzdykcya Duchowna od dnia 1. Marca 1817 znowu w tym sposobie ma bydź wykonywaną, w iakim takowa przed ustąpieniem tey Prowincyi podług dawnieyszych urządzeń Naszych mieysce miała.

§. 24. Nasz Minister Sprawiedliwości polecone sobie ma wydanie stosownych do tego dalszych, za poprzedniczem Naszem potwierdzeniem, rozporządzeń względem Organizacyi Władz Sądowniczych, przyczem na to wzgląd mieć będzie, aby dotychczasowi Urzędnicy, którzy urzędowanie swoie bez nagany sprawowali, znowu byli umieszczonymi lub w inny sposób opatrzonymi.

§. 25. Względem czynności Depozytalnych, przepisy ogólney Ordynacyi Depozytalney z dnia 15. Grudnia 1783 maią służyć nadal, iak przedtem za prawidło.

§. 26. Hypoteka znowu podług zasad Ordynacyi hypoteczney z dnia 20. Grudnia 1783 urządzoną bydź ma, względem czego osobne wyydzie rozporządzenie.

§. 27. Opieka od dnia 1. Marca 1817 znowu zupełnie podług przepisów praw Naszych ma bydź urządzoną.

§. 28. Obowiązki i czynności Urzędników stanu cywilnego podług dotychczasowey Organizacyi ustanowionych, ustaią z dniem 1. Marca 1817, a co do sprawdzenia urodzeń, małżeństw i przypadków śmierci, zastosowane znowu bydź maią przepisy praw Naszych.

§. 29. Prawa stęplowe Pruskie iuż zostały zaprowadzone, i przytem nadal pozostać się maią. Względem zastosowania zaś publikowanych iuż pod dniem 23. Sierpnia r. z. ogólnych tax należytości, do Sądów, Justyc-Kommissarzy i Notaryusów w Wielkiem Xięstwie Poznańskiem, osobne wydane będą przepisy w zastrzeżonem iuż wyżey w §. 21. oddzielnem urządzeniu.

§. 30. Dla postępowania w sprawach kryminalnych, służyć maią za prawidło przepisy Ordynacyi kryminalney z dnia 11. Grudnia 1805 r., i wydane późniey oznaczenia powyższe przepisy zmieniaiące, uzupełniaiące i obiaśniaiące, z tem ograniczeniem, iż urządzenia te zastosowane bydź nie mogą, które przez szczególną Organizacyę Wielkiego Xięstwa Poznańskiego wyłączone zostały. Do tych należą postanowienia względem forum przy Sądach wyższych i niższych, i uchylony subsydyarny obowiązek Kass mieyskich i Dziedziców dóbr ziemiańskich do opłacania koniecznych kosztów kryminalnych.

Roskazuiemy i zalecamy wszystkim Naszym Poddanym, Sądom Naszym i innym Urzędnikom w Wielkiem Xięstwie Poznańskiem, aby się do przepisów niniejszego Patentu we wszystkich iego szczegółach ściśle stosowali.

Dla większey wiary niniejszy Patent własnoręcznie podpisaliśmy, i większą pięczęcią Naszą Królewską stwierdzić rozkazaliśmy.

Dan w Berlinie d. 9. Listopada 1816.

Podpisano: Fryderyk Wilhelm.
C. Fr. Hardenberg, Kircheisen, Bülow, v. Schuckmann, W. F. z Wittgenstein, Boyen.